

Stavba papírového milíře

Keramická hlína to je živá hmota a každý, kdo z ní někdy tvořil, zná pocity a napětí při výpalu. Pokud se keramika vypaluje ještě v přímém ohni, nervozita a očekávání je dvojnásobné. My jsme tyto pocity poznali na vlastní kůži. Minulý rok jsme v rámci kurzu Keramika pro dospělé v DDM Pastelka v Uherském Ostrohu prováděli výpal keramiky v tzv. papírové peci. A protože jsou tyto okamžiky vždy neopakovatelné, chtěli jsme tuto techniku výpalu vyzkoušet i doma.

Výpal proběhl 27. 8. 2007 v Ostrožské Lhotě.

S předstihem jsme si vymodelovali a nechali řádně vysušit různé výrobky z hlíny. Pec jsme chtěli postavit ve tvaru

kužele, podle vzoru starověkých milířů. Nám se, bohužel, kužel při stavbě pece změnil na hranol, ale na samotný výpal to nemělo vliv. A že jsme se při stavbě, výpalu a druhý den při demolici pece dobře bavili, můžete sami vidět na fotkách. Výpal se nám podařil nad očekávání velmi

1. Je pátek 24. 8. 2007 14 hodin a my začínáme se stavbou pece. Na stavbu je důležité vybrat vhodné místo, nejlépe na betonovém podkladu, ale postačí i plech. Postavili jsme topeniště a kulaté ohniště ze šamotových cihel.

2. Na ohniště jsme dali rošt a začali na něj skládat výrobky. Ty jsme prokládali dřevěným uhlím a dřevem. Je důležité, aby výrobky byly na rošt dobře uloženy a důkladně proloženy uhlím. Naše ohniště bylo dvoupatrové.

3. Teď přišla na řadu kostra pece z králíčího pletiva. Takto vypadá naložená pec bez pláště, ten budeme vyrábět z papíru a šlikru.

4. Šlikr je třeba dobře promíchat. Papír máčený ve šlikru jsme postupně přikládali na kostru z pletiva. Tak, pec stojí a je připravena k výpalu. Teď ji musíme pomalu zahřívát. Zapálíme ji až po důkladném prohřátí.

5. Tvoření pláště pece je nejmáhavější práce, doslova „fuška“. Zapojit se museli všichni zúčastnění.

6. Sláva, hoří! Jsme spokojeni, výpal probíhá správně. Teplota v peci při výpalu dosahuje až 1000 stupňů. Až přestanou z pece šlehat plameny, ucpeme komín a necháme keramiku v peci do dalšího dne redukovat. Vytvořený uhlík, společně s plameny, vytvoří na pálené keramice zajímavou kresbu. Celý výpal by měl probíhat minimálně 12 hodin.

7. Je sobota 25. 8. 14 hodin. Pec celou noc pracovala a „přežila“. My ji teď během pár minut rozebereme, už se nemůžeme dočkat „jak to vylezlo“. Zdá se, že většina výrobku vydržela a nepopraskala.

8. Už jen důkladně prohrabat popel a zkusit vše najít.

9. Zde vidíte jeden z výtvorů.

3.

dobře, ztráty byly minimální. Už teď se těšíme na příští prázdniny, kdy si určitě papírovou pec znovu postavíme. Je úžasné pozorovat jak oheň mění „křehké suché bláto“ na „tvrdý střep“ s nenapodobitelnou malbou.

Co Vás inspirovalo k postavení papírového mlíře?

Stavbu a pálení keramiky v papírové peci jsem poprvé viděla, asi před čtyřmi lety, právě v keramickém kroužku. A už tehdy mě to doslova nadchlo. Asi i proto, že jsem si uvědomila, že stavba není nijak složitá a že si pec může vlastně postavit každý, třeba doma na zahradě. Na stavbu pece jsou potřeba jen cihly, plech, pletivo a na plášť potom šlikr, ten dostanete ve výtvarných potřebách nebo se dají použít suché zbytky hlíny rozmočené ve vodě.

4.

Z loňského roku už máte s výpalem zkušenosti, je něco, co letos uděláte jinak?

Výpal v peci se nám minulý rok zdařil. Snad jen příště lépe pohlídáme zahřívání pece u ústí topeniště. Se suchými nepřezahlými výrobky by se pec měla zahřívát velmi opatrně cca 1 až 2 hodiny. A až po této době pomalu posouvat ohýnek blíž k topeništi. Jen tak se pec s výrobky řádně prohřeje a ty při výpalu nepopraskají. My jsme bohužel z nedočkavosti tuto dobu nedodrželi a některé drobné, křehčí a menší výrobky nám popraskaly. S každým výpalem člověk získává nové zkušenosti a hlavně neopakovatelné zážitky.

5.

Čím byla Vaše pec vyhřívána, a kolik paliva se na výpal spotřebovalo?

V peci jsme topili dřevem (menší třísky) a dřevěným uhlím (ne briketami). Výrobky jsou v peci uhlím a dřevem také proloženy a až se vše řádně rozhoří, opatrně se přisypává uhlí komínem tak, aby překrylo všechny výrobky. Na výpal jsme spotřebovali celkem 4 pětikilové pytle dřevěného uhlí.

6.

Stavba papírového milíře

7.

nejvíc zamlouvala dětem. A nejkrásnější je večerní výpal, kdy do tmy šlehají plameny a pec vlastně celá „svítí“. Nakonec je nejnapínavější demolice vychladlé pece, hrabání a hledání výrobků v popelu.

Dají se výrobky vypalované tímto způsobem také nějak zdobit?

Výrobky, ještě nepřezahlé, se dají zdobit engobami. Také je možné zdobit různými vrypy, rýhami a velmi pěkně a dotykově příjemně působí, když výrobek před výpalem vyleštíme oblázkem nebo lžící. V peci lze také zdobit výpary z čehokoliv, co do pece přidáme. Například všechny druhy solí, kávová zrna, jedlou sodu, borax nebo také drát měděný, železný, i drátěnky lze použít.

My jsme použili slupky od banánů, které na výrobku zanechaly zajímavý dekor. Výrobky přezahlé můžeme zdobit oxidy kovů. Glazury není možné použít, uhlíky by se na ni nalepily.

Dozvěděla jsem se, že sama také tvoříte krásné věci, prozradte jaké techniky používáte a co vyrábíte nejraději?

Já pro své keramické tvoření využívám jen modelování. Hledám inspiraci všude kolem sebe, v přírodě a ve věcech co nás obklopují. Mám ráda přirozenost, proto i většinou nechávám své výrobky přírodní, popřípadě zdobím jen burelem, železem nebo mědí. Mé keramické tvoření je hodně ovlivněno mým momentálním duševním

Která část práce bývá nejvíce napínavá?

Při přemýšlení nad odpovědí mě napadlo více nej. Nejnáročnější bylo skládání výrobků na rošt, prokládání uhlím a třískami. To je třeba dělat opatrně a promyšleně, aby se při výpalu výrobky vlastní vahou nerozdrtily. Nejzábavnější bylo olepování pece papírem namočeným ve šlíkru. Tato činnost se

8.

9.

rozpoložením a to doslova a do písmene. Mé období hrníčkové a miskové lehce přechází do tvoření dekorativní keramiky v podobě svícnu a váz. Prostě podle nápadu a nálady. Nejvíce si ale cením svých reliéfů rukou a schoulených postav. Bohužel vznikly v čase, kdy naše rodina prožívala smutné

období, vyjadřují můj tehdejší smutek, ale zároveň je v nich možné najít i naději. No a právě teď jsem v období, kdy mě začalo zajímat modelování hlavy a chtěla bych vyzkoušet a naučit se modelovat i výrazy tváří. A už podle svých prvních výtvarů vím, že jsem si dala velmi nelehký úkol.

Keramika Ostroh

Výtvarné kroužky, které na DDM Pastelka v Uherském Ostrohu pracují, jsou zaměřeny na keramiku a výtvarnou výchovu. Jsou určeny nejen dětem předškolního věku ale i pro mládež a dospělé. Ve výtvarném

ateliéru se nám osvědčila spolupráce s kolegy divadelníky, kterým jsme vytvořili scénu a masky pro mexickou pohádku O šamanovi, který uměl měnit tváře. Keramické kroužky jsou pro velký zájem otevřeny nejen v Uherském Ostrohu, ale i v blízké Ostrožské Nové Vsi a Polešovicích. V těchto kroužcích se děti i dospělí naučí hlavně širokému spektru technik modelování s různými

typy hlín a úpravě povrchu pomocí engob, oxidů kovů a glazování. Každým rokem si děti i dospělí mohou vyzkoušet i točení na hrnčířském kruhu, ale modelování je s těžší. Mnohem lépe umožňuje pochopit podstatu hlíny a procesy, které v ní probíhají. Pomáhá uvolňovat jemnou motoriku a hlavně fantazii. A letos jsme se s dětmi i dospělými pustili i do modelování hlav.

Organizujeme také vánoční a velikonoční dílny pro veřejnost a s městem Uherský Ostroh každoročně i Předvánoční těšení, kde se nejenom tvoří, ale děti i vystupují a ostrožský zámek ožije vystavenými dětskými dílky.